

PHARE PROJEKTAS. PARAMA EUROPOS INTEGRACIJAI LIETUVOJE

**PROJEKTO SUDEDAMOJI DALIS: POLITIKOS PRIEMONIŲ POVEIKIO IR
KAŠTŲ ĮVERTINIMAS**

TEKSTILĖS IR DRABUŽIŲ SIUVIMO PRAMONĖ

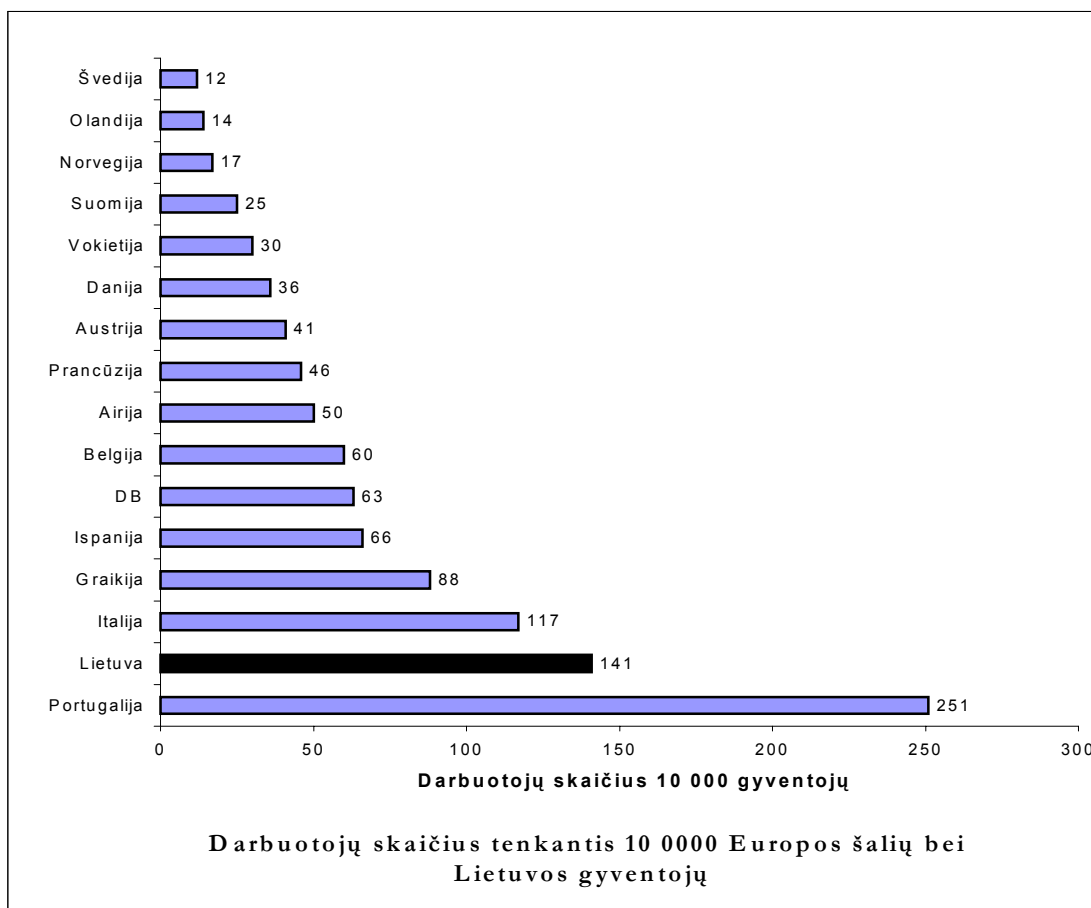
*AGNĖ ŠEŠELGYTĖ
PHARE SEIL Projektas*

TEKSTILĖS IR DRABUŽIŲ SIUVIMO PRAMONĖS APŽVALGA

Tekstilės pramonė yra pripažįstama kaip viena iš svarbiausių pramonės šakų Europos Bendrijoje sukurianti apie 3% pridėtinės vertės ir 4% darbo vietų skaičiuojant nuo viso užimtųjų įvairiose ekonominėse veiklose skaičiaus (kituose šaltiniuose nurodoma 8%, tačiau absoliutus darbuotojų šiame sektoriuje skaičius 2,2 mln). Šios pramonės veiklos svarba siejama su jos lyginamuoju svoriu dalyvaujant apdirbamosios pramonės produkto kūrimo, užtikrinant užrūmumą ir eksporto apimtį bei esminiu tekstilės pramonės vaidmeniu įvairių šalių ekonomikos industrializavimo procese.

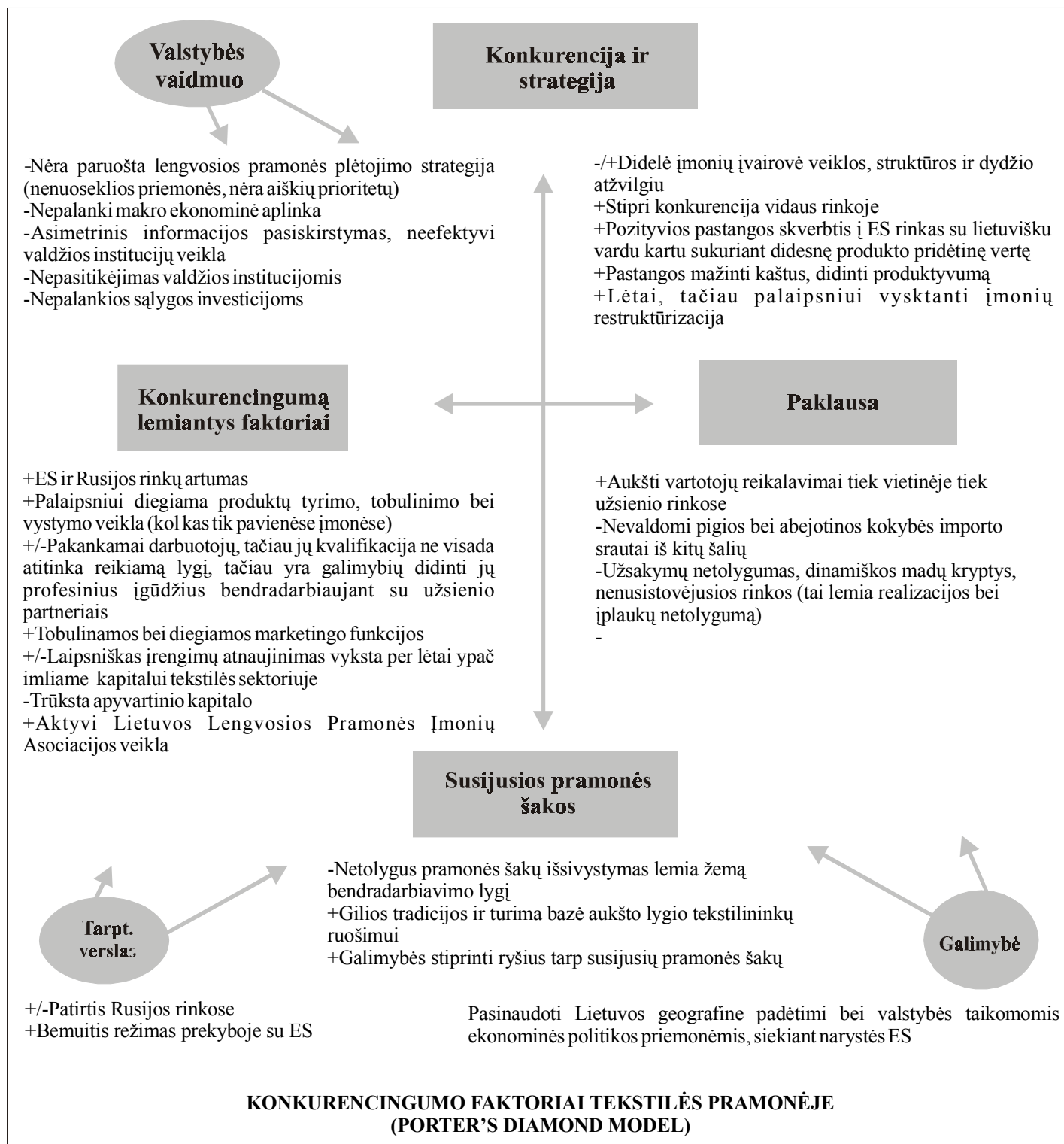
Lietuvos tekstilės ir drabužių siuvimo pramonės kiekybiniai rodikliai šalies pramonės bei visos ekonomikos kontekste yra ypač ryškūs. 1998 metų duomenimis Lietuvos lengvojoje pramonėje dirbo 18%, skaičiuojant nuo visų pramoninėje srityje užimtų žmonių ir buvo sukuriama 13% bendro pramonės produkto. 1999 metais lengvosios pramonės gaminių eksportas siekė daugiau nei 20% viso šalies eksporto. Tekstilės pramonė pripažįstama kaip viena iš labiausiai išvystytų pramonės šakų turinti galias tradicijas.

Palyginus darbuotojų skaičių tekstilės pramonėje, tenkančių dešimčiai tūkstančių šalies gyventojų, matyti, kad Lietuva šiuo atžvilgiu pralenkia daugumą Europos Sąjungos (ES) šalių, kas liudija apie šios pramonės šakos svarbą o galbūt ir konkrečias specializacijos šios ekonominės veiklos kryptimi tendencijas.

Lietuvos tekstilės pramonė kaip viena iš didžiausių eksportuotojų susiduria ne tik su naujų rinkų teikiamais privalumais bet ne retai jai tenka įveikti ir įvairius barjerus. Kaip reiktų prisitaikyti šiai pramonės šakai, norint išvengti būsimų sunkumų dėl galimybės pateikti užsienio rinkoms, ypač ES rinkai, pasižyminčiai itin didele konkurencija tekstilės gaminių rinkoje, konkurentabilius produktus? Kaip pereiti nuo pigios darbo jėgos pardavimo prie visiškai naujos produkto vertės kūrimo koncepcijos, kuriai įgyvendinti, kaip rodo atliktas tyrimas, ne visada užtenka vien mikro ekonominiame lygyje vystomos iniciatyvos.

Šio konkretaus tyrimo rėmuose ir buvo bandoma atsakyti į pastaruosius klausimus, remiantis metodika apibrėžiama Porterio taip vadinamo “diamond model” ribose, kuri jau buvo pritaikyta kitose šalyse(pavyzdžiui, Suomijoje) rengiant pramonės politiką. Tai yra vienas iš būdų įvertinti pramonės potencialioms vystymosi galimybėms, ieškoti kelių, kaip galima būtų užtikrinti jos lankstumą, bei identifikuoti faktorius, įtakančius šios ekonominės veiklos konkurencingumą atskleidžiant taipogi ir silpnąsias pramonės puses bei integracijos sunkumus dinamiškoje technologijų ir besikeičiančių rinkos sąlygų aplinkoje.

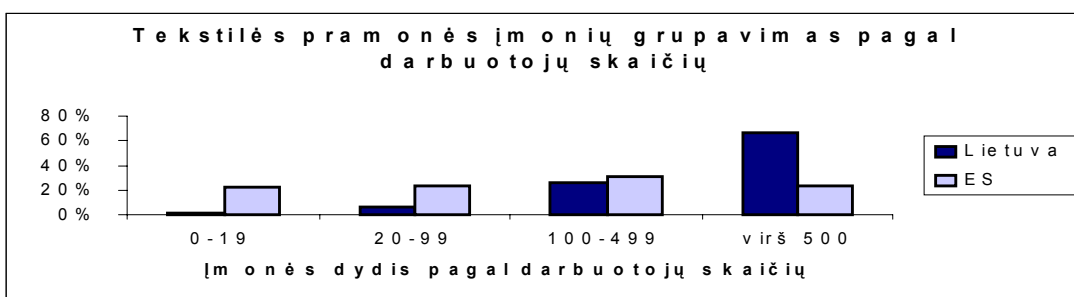
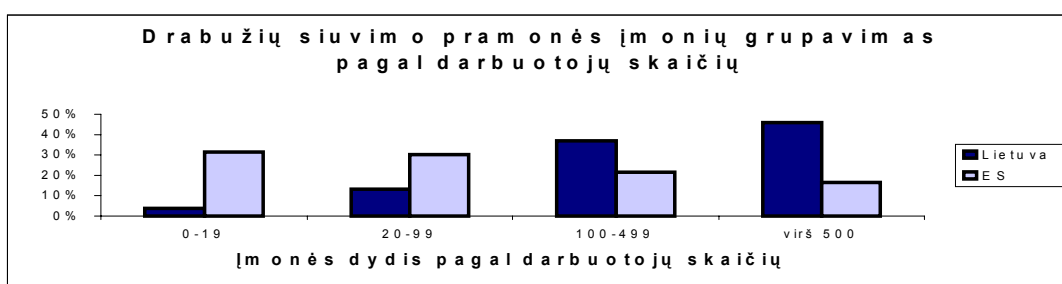

Konkurencingumo faktorių atžvilgiu Lietuvos tekstilės pramonė remiasi keletu svarbių veiksnių įtakančių šios pramonės šakos gyvybingumą dabartiniu metu:

- tekstilės tradicijos;
- gerai kvalifikuoti palyginus su darbo kaštais specialistai;
- geografinė padėtis, ES ir Rusijos rinkų artumas (šis faktorius svarbus Lietuvai dėl šiai pramonės šakai keliamų specifinių reikalavimų, t.y. sugebėjimo greitai reaguoti į sezoninius vartotojų poreikius ir besikeičiančias mados tendencijas. Lietuvos gamintojai šiuo atžvilgiu sugeba tinkamai vykdyti kontraktinius įsipareigojimus ir turi pranašumą prieš kitas galbūt ir žymiai mažesniais gamybos kaštais galinčias operuoti valstybes).

Besikeičiančioje technologijų ir rinkos reikalavimų aplinkoje įmonės sėkmingai vysto ir semiasi išugdžių marketingo bei gamybos, vystymo bei tobulinimo (R&D) srityse, neišvengiamai turėsančių didelę įtaką vystant pramonės konkurencingumą ilgu laikotarpiu. Tuo labiau, kai egzistuoja konkretūs pavyzdžiai, kai Lietuvos lengvosios pramonės produkcija ne kartą yra pelnusi tarptautinį pripažinimą kaip savita bei patraukli kūrybiniu bei kokybės požiūriu. Tačiau integruojant šias funkcijas šalia tradicinės veiklos įmonėms trūksta patirties bei lėšų. Pastaroji problema ypač neigiamai įtakoja atsiskaitymus bei kapitalo kaupimą investicijoms, be kurio tolesnės įmonių veiklos perspektyvos konkuruoti su technologiškai gerai išsivysčiusiais lengvosios pramonės atstovais tiek pačioje ES tiek ir Azijos šalių gamintojais tampa vis sudėtingiau (sunku gauti kreditus, slegia mokesčių, skolų našta, apyvartinio kapitalo trūkumas).

Sveikintinos įmonių pastangos įmanomais būdais įgyvendinti kaštų mažinimą bei įmonių restruktūrizavimą, nors šie procesai dėl jau minėtų finansinių problemų vyksta per lėtai ir labai nedideliu mastu. Ypač ši problema tampa svarbi atsižvelgiant į tai, kad tekstilės gaminių paklausa reikalauja įmonių lankstumo, tuo tarpu Lietuvoje lengvoji pramonė vis dar lieka koncentruota stambiuose verslo vienetuose palyginus su ES šalimis.

Įmonių restruktūrizavimas vyksta netolygiai, ryšiai tarp susijusių pramonės šakų labai silpni (neužtenka vietinės žaliavos linininkystei, kai tam yra visos bazinės sąlygos, tačiau ši veikla neskatinama, kas galėtų sukurti konkurencinį pranašumą kaštų atžvilgiu. Linai eksportuojami net iš Prancūzijos, Belgijos. Siuvimo įmonės dėl atsiskaitymų patogumo ir lankstumo renkasi užsienio tiekėjus vietoj Lietuvos gamintojų, kas savaime didina gamybos kaštus. O būtent Porteris pabrėžė kad pramonės konkurencingumo pagrindas yra tvirto pramonės “cluster’io” (verslo subjektų bendradarbiavimo tinklo) sukūrimas, kur kiekvieno susijusios šakos atstovo pastangos sukuria išskirtinį sinergetinį efektą).

Tačiau įmonių perorganizavimui šiuo atveju vien vadovų iniciatyvos neužtenka. O be rimtos ir tikslingos pagalbos vargu ar galėtumėm tikėtis kad šiuo metu mažiau nei (40% drabužių siuvimo pramonėj dirba nuostolingai) pusė tekstilės įmonių dirbančių pelningai ir toliau sėkmingai funkcionuos.

Vis dar esant nepalankiai ekonominei bei politinei situacijai Rytų šalyse, Lietuva turėdama ne mažą potencialą šioje šakoje sugeba išsilaikyti, nors žinoma reiktų pripažinti, kad, nepaisant didesnių įmonių pastangų išeiti į užsienio rinkas su savo vardu ir kolekcijomis, daugelis mažesnių veikia subrangos pagrindu. Iš vienos pusės tai padeda susipažinti su reikalavimais keliamais produkcijai užsienio rinkose, tačiau tos produkcijos realizavimas bei pritaikymas vartotojams kaip svarbiausia iš grandžių, norint skverbtis į užsienio rinkas, lieka “tamsi zona” Lietuvos gamintojams.

Kuriant pramonės konkurencingumą Porteris valstybei suteikia labai nedidelį vaidmenį, tačiau išsivysčiusių industrinių valstybių patirtis įrodo, kad pramoninės veiklos restruktūrizacija nevyksta automatiškai dėl makroekonomikos bei rinkos sąlygų pasikeitimo. Valstybei šiuo atveju tenka nustatyti konkrečias kryptis bei prioritetus užtikrinant resursų judėjimą reikiama konkurencingumui vystyti kryptimi, steigiant efektyviai veikiančias institucijas, galinčias užpildyti informacijos bei finansavimo spragas.

Prognozuojant tolesnes tekstilės prekybos kryptis Europos rinkos lieka viena iš svarbiausių tikslinių rinkų (kol kas Rusijos rinka dėl sutrikusių atsiskaitymų tapo praktiškai uždara Lietuvos gamintojams. Nors neatmetama galimybė, kad ateityje ji turės nemažą potencialą į kurį dairosi net ir ES įmonės. Lietuva šiuo atveju yra šiek tiek pranašesnė, turinti pakankamai patirties prekiaujant su Rusija bei galimybę greičiau pasiekti jos vartotojus dėl geografinio artumo). Tekstilininkai aktyviai prekiaudami su ES šalimis sugebėjo sėkmingai prisitaikyti prie ganėtinai griežtų reikalavimų, keliamų gaminių savybėms (ne tik kokybinėms) tai ypač paspartino 1998 metais įsigaliojęs prekybos liberalizavimas. Vietiniai gamintojai kol kas funkcionuoja stiprios (nevaldomos) importo konkurencijos vietinėje rinkoje sąlygomis kartu stengdamiesi išgyventi ne itin šiuo metu eksportui palankiomis ekonominėmis sąlygomis. Nepaisant to, bendras prekybos tekstilės gaminiais balansas vis dar išlieka teigiamas ir jo lyginamasis svoris bendroje grynojo eksporto apimtyje šalies mastu auga.

Labiausiai konkurencingos Lietuvos tekstilės bei drabužių siuvimo pramonės prekės pasaulio bei ES rinkose pavaizduotos lentelėje.

Lietuvos tekstilės pramonės gaminių konkurencingumas

HS	PRODUKTAS	LIETUVOS EKSPORTAS 1997 (tūkst.USD)	ATSKIRŲ PREKIŲ DALIS BENDROJE LIETUVOS EKSPORTO APIMTYJE	PREKYBOS BALANSAS 1997(tūkst. USD)	LIETUVOS EKSPORTO DALIS PASAULIO ŠALIŲ EKSPORTO APIMTYJE	REVEALD COMPARATIVE ADVANTAGE: RCA=(LITHEXPX1/TOTAL LITH EXP)/(WORLD EXPX1/TOTAL WORLD EXP)	ES IMPORTO DALIS, KURIAJUSUDARO LIETUVOS GAMINIAI
5403	Dirbtinių filamentinių siūlų verpalai, įskaitant dirbtinius monofilamentus	46620.0	1.21%	42830.50	4.73%	55.69	2.48%
5301	Linai, žaliaviniai arba apdoroti	6074.2	0.16%	1217.30	2.41%	27.68	2.65%
5309	Lino audiniai	17751.6	0.46%	8944.20	1.77%	20.15	2.89%
5111	Medvilniniai audiniai, (metro masė >200g), sudėtyje esanti medvilnė sudaro < 85% masės	14946.7	0.39%	3087.20	0.74%	8.40	0.57%
6202	Moteriški apsiaustai, striukės ir panašūs dirbiniai	23538.7	0.61%	20786.40	0.74%	8.39	0.87%
5601	Vata iš tekstilės medžiagų ir jos dirbiniai	6116.3	0.16%	4354.40	0.70%	7.88	0.01%
5408	Audiniai iš dirbtinių filamentinių siūlų verpalų	18423.4	0.48%	5824.50	0.69%	7.82	1.85%
5515	Kiti sintetinių pluoštų audiniai	19898.8	0.52%	-812.30	0.69%	7.79	1.02%
5306	Lino verpalai	1622.6	0.04%	897.90	0.65%	7.29	0.57%
6206	Moteriški marškiniai, palaidinės	30217.0	0.78%	29055.70	0.62%	7.04	0.90%
6301	Antklodės ir kelioniniai pledai	3794.2	0.10%	3484.70	0.47%	5.26	1.39%
6204	Moteriški kostiumai, švarkai, kelnės, suknelės	87742.3	2.27%	82940.10	0.46%	5.21	0.80%
6203	Vyriški kostiumai, švarkai, kelnės	70100.5	1.81%	61974.40	0.43%	4.84	0.70%
5208	Medvilniniai audiniai, kurių sudėtyje > 85% masės sudaro medvilnė	29447.1	0.76%	9239.80	0.40%	4.46	0.96%
6115	Pėdkelnės, kojinės ir kiti panašūs megzti arba nerti dirbiniai	15959.4	0.41%	13511.80	0.39%	4.44	0.17%
5509	Sintetinių pluoštų verpalai	12355.3	0.32%	6767.50	0.38%	4.25	0.15%
6302	Patalynė, stalo aptiesalai, tualetu baltiniai ir virtuvės baltiniai	17376.5	0.45%	16300.70	0.35%	3.97	0.46%

Lietuvos integracijos į ES poveikį šios šakos konkurencingumui bei turimų pozicijų šalies ekonomikoje išlaikymui kol kas dar sunku kiekybiškai įvertinti. Ši pramonės šaka atsigavo ir pradėjo vystytis augimo kryptimi anksčiau nei buvo realiai pasiekta konkrečių prekybos liberalizavimo susitarimų tarp ES ir Lietuvos. Kaip rodo atliktas tyrimas, tekstilės ir drabužių įmonių vadovai 1998 metais įsigaliojusios ES ir Lietuvos sutarties dėl laisvos prekybos poveikį vertina dvejopai. Visų pirma, šios sutarties įsigaliojimas daugiau įtakos turėjo importui iš ES nei Lietuvos eksporto išaugimui į šį regioną, o tai suprantama padidino konkurenciją. Negalima neigti, kad subrangos kontraktų su ES gamintojais atėjimas, nemažai prisidėjęs prie eksporto apimčių išaugimo į Vakarų rinkas, labiau sietinas su perėjimo į rinkos ekonomiką transformacijos procesais, stabilizavusiais ekonominę bei politinę situaciją. Be to, kaip pastebi ES ekspertai (OETH¹) prekybos tarp Centrinės ir Rytų Europos (CRE)

¹ Observatoire Europeen du Textile et de l'Habillement

bei ES regionų dereguliavimas nuo 1998 turės tik labai nedidelę įtaką tekstilės ir drabužių siuvimo pramonei dėl keleto priežasčių: kiekybiniai apribojimai importui iš CRE regiono yra pastoviai didinami (Lietuvai kiekybiniai apribojimai panaikinti nuo 1998), tačiau jie nėra išnaudojami, tai reiškia, kad CRE regionui nebeužtenka pajėgumų arba prekių konkurencingumo lygis neleidžia didinti eksporto apimtis į ES. Taigi ES ekspertai mano, kad ES importo iš CRE struktūra ir apimtys labiau priklausys nuo investicijų į šią pramonės šaką šiame regione bei kaštų struktūros pokyčių. Būtent su šiais veiksniais dauguma įmonių vadovų sieja galimas šakos perspektyvas bei konkurencingumo išlaikymą realizuojant savo produkciją ES šalyse. Tuo tarpu į patį Lietuvos integracijos į ES procesą, kaip galintį duoti konkrečios naudos, žiūrima skeptiškai. Įmonių vadovai mano, kad šis procesas tik iššauks gamybinių kaštų augimą (nes anksčiau ar vėliau šios sąnaudos turėtų susilyginti su ES). Tačiau šis procesas gali būti kontroliuojamas valstybės ekonomikos politikos priemonėmis. Taip pat turėtų būti atsižvelgta ir į tai, kad šiai pramonės šakai reikia daugiau laiko restruktūrizacijai, o spartūs integracijos žingsniai su jos atitinkamomis pasekmėmis kaštų struktūrai pasmerkia daugelį įmonių sužlugimui, kurios restruktūrizavusios galėtų pakankamai gerai konkuruoti ES rinkose. Be to, pati ES savo laiku skyrė nemažai lėšų šios pramonės šakos technologijų modernizavimui. Ir dabar galima matyti, kad Europos Komisija, prieš sutikdama daryti nuolaidas bei skelbtis aktyviai dalyvaujanti prekybos liberalizavimo veikloje (ATC² rėmuose), pati sėkmingai kontroliuoja ir sudaro palankias sąlygas savo pramonei prisitaikyti prie pokyčių. Kaip pastebi Briuselio Informacijos Tarnyba šios nuolaidos dažniausiai didelės neigiamos įtakos šiai pramonės šakai ES nedaro. Tuo tarpu tiek Rytų tiek Centrinės Europos šalims belieka tik bandyti kuo greičiau reorganizuotis deja neturint tokio tvirto derybinio užnugario kaip ES gamintojai

Kas jau yra daroma ar yra įsipareigota padaryti užtikrinant laivą prekių judėjimą teisinių aktų, bei instituciniu atžvilgiu matyti iš Vyriausybės Europos Integracijos Komisijos ataskaitos. Rengiami tekstilės gaminių techniniai reglamentai, kuriais į nacionalinę teisinę sistemą bus perkeltos šios ES direktyvos (Textile Denominations” in respect of Directives 96/74/EC and 97/37/EC, “the Methods of the Quantitative Analysis of the Textile Fibre Mixtures” in respect of Directives 96/73/EC and 73/44/EEC). Taip pat ketinama įsteigti oficialią tekstilės gaminių testavimo bei sertifikavimo laboratoriją, tam numatyta skirti atitinkamą sumą lėšų.

Taigi Lietuvos integracija į ES, kuri turėtų nulemti politinės ir ekonominės rizikos sumažėjimą, greičiau padidins investicijas į šią pramonės šaką, o kartu ir jos efektyvumą. Taigi šiuo atžvilgiu tolesnis šakos likimas labiau priklausys nuo makro aplinkos pokyčių susijusių su Lietuvos integracija į ES nei konkrečiai šiai šakai taikomų norminių priemonių įgyvendinimu. Kaip rodo atliktas tyrimas bei vadovų apklausa, esminiai barjerai prekybai bei bendradarbiavimui su ES yra panaikinti, visa kita priklausys nuo šakos verslo subjektų iniciatyvos bei valstybinių institucijų formuojamos pramonės politikos.

Reiktų pabrėžti, kad integracijos procesas valstybiniame lygyje neturėtų apsiriboti vien ES direktyvų perkėlimu ir įgyvendinimu nacionalinėje teisinėje sistemoje.

² Agreement on Textile and Clothing

Reikalingas detalesnis, gilesnis pramonės plėtotos įvertinimas bei šakos paruošimas integracijai, o tai, kaip parodo tyrimo metu gauti rezultatai, yra imlus darbu, lėšoms ir visų pirma laikui procesas.

Nežiūrint į tai, kad šio tyrimo metodologija buvo nukreipta konkurencingumo pramonės šakoje tyrimui, kurio pagrindu buvo bandoma identifikuoti galimą integracijos į ES poveikį kokybiniu aspektu, galima išskirti ir keletą bendro pobūdžio veiksnių, kurių detalesnė analizė galėtų patenkinti kiekybinių integracijos poveikį apibūdinančių rodiklių poreikį. Būtent šiomis kryptimis reiktų toliau tęsti integracijos į ES poveikio įvertinimą. Šis poveikis labiau susijęs su ES vykdoma politika finansų, prekybos, mokesčių, aplinkos pasaulio bei kitose verslo aplinką formuojančiose srityse:

1. Prekybos politika (tarifai ir kvotos, antidempingo priemonės, sienų apsauga, prekybiniai santykiai su trečiosiomis šalimis, bendra muitų politika);
2. Teisės aktai reglamentuojantys OPT (subkontraktinę gamybą);
3. Teisės aktai susiję su aplinkosauga, saugių darbo sąlygų užtikrinimu;
4. Bendri standartai;
5. Finansų rinkos, verslo finansavimo būdai ir galimybės.

Esama padėtis pramonėje tame tarpe ir lengvojoje verčia asociacijas ieškoti priimtinių būdų kaip spręsti susikaupusias problemas ir valdyti grėsmes, kurios kyla dėl įnirtingo integracijos proceso. Ne kartą buvo skelbiamos pagrindinės kliūtys šiai pramonės šakai, todėl neminint čia visų, galima išskirti keletą pagrindinių, kurios buvo išsakytos tyrimo metu surengus seminarą, kuriame aktyviai dalyvavo Lietuvos Lengvosios Pramonės Įmonių Asociacijos bei pramonės atstovai.

Viena iš pagrindinių problemų - pramonės plėtros strategijos nebuvimas, kurioje būtų aiškiai bei konkrečiai numatyti veiklos bei vystymosi prioritetai, kryptis ir priemonės norimam rezultatui pasiekti, atkreipiant dėmesį į verslo subjektų kooperacijos galimybes, kuriuos vienyto bendras tikslas, o ne pavienės pastangos. Tokios strategijos būtinybė tiek valstybės lygyje tiek pramonės bei šakos mastu galėtų nukreipti reikiamus išteklius numatytiems tikslams pasiekti. Nors tokios strategijos paruošimas dabar gal ir būtų jau šiek tiek pavėluotas būdas konkurencingumo problemoms spręsti, tačiau ne mažiau aktualus. Ši problema, reikia tikėtis, jau realiai spendžiama, tačiau jos priėmimo ir įgyvendinimo rezultatai priklausys nuo suinteresuotų valstybinių institucijų bei pramonės atstovų iniciatyvos.

Kita problema, ypač aktuali įmonių vadovams - nepalanki verslui aplinka. Apklausos metu bendradarbiaujant su įmonių vadovais teko išgirsti vien neigiamą požiūrį į valstybės institucijų atliekamas funkcijas. Tarp valstybės ir verslo sektoriaus kol kas nerandama bendra kalba, jaučiama didelė įtampa, kuri žinoma mažina efektyvumą bei reikalauja skirti lėšas ten, kur jų panaudojamas valstybei bei verslo subjektams veikiant kaip partneriams būtų nereikalingas arba skirtas bendram tikslui pasiekti. Valstybės reguliavimo priemonės varžo verslo laisvę, riboja konkurencingumo didinimo galimybes tiek teisinės, tiek mokesčių sistemos atžvilgiu. Dažnai kaitaliojamos teisinės normos sukuria sudėtingą verslą reguliuojantį mechanizmą,

kuriame ne tik vykdančiosioms institucijoms tampa sunku apčiuopti prigimtine demokratinių valstybių teisinės sistemos prigimtį ir paskirtį.

Pramonės šakos atstovų taip pat netenkina esamas gamybos efektyvumas bei produktyvumas, trūksta kvalifikuotų darbininkų, kurie sugebėtų dirbti su naujomis technologijomis bei verslo sritimis. Švietimo sistema nukreipta bendrajam išsilavinimui, tačiau pasigendama labiau specializuoto mokymo. Šiuo atžvilgiu sprendimas galėtų būti pasiektas verslo subjektams paruošiant atitinkamas programas švietimo institucijoms. Taip pat galėtų būti pasinaudota integracijos proceso į ES teikiamomis galimybėmis, siekiant išsiderėti lėšų technologijų plėtrai. Turėtų būti stiprinami mokslo ir pramonės ryšiai, analizuojami sėkmingi gamybos atvejai.

Nors Lietuva jau nemažai laiko funkcionuoja rinkos ekonomikos sąlygomis, tačiau verslo suvokime vis dar jaučiama komandinės ekonomikos mentaliteto įtaka. Be to, trūksta patirties ir įgūdžių realizuojant verslo subjektų funkcijas susijusias su inovacijų diegimu bei rinkodaros realizavimu. Pastaroji problema iš dalies įtakoja sistemingo rinkos valdymo mechanizmo trūkumą. Verslo intenacionalizacijos iniciatyva dažniau ateina iš užsienio partnerių nei vietinių gamintojų (užsakymų forma), tokiu būdu gaunama tik paviršutiniška informacija apie užsienio rinkas. Ne mažiau svarbu pačioms įmonėms imtis iniciatyvos analizuojant produkcijos realizavimo bei bendradarbiavimo su užsienio partneriais galimybes, tiriant jos charakteristikas ir derinant gamybinius pajėgumus tikslinėse rinkose esančių vartotojų poreikiams tenkinti.

Trūkstant lėšų apyvartiniam kapitalui finansuoti, įmonėms sunku sukaupti kapitalą investicijoms. Tai lemia technologinį įmonių atsilikimą, apriboja gaminių konkurencingumą (neigiamos pasekmės turėtų pasireikšti tolimesnėje perspektyvoje). Tiek ES tiek Azijos šalyse diegiamos moderniausios technologijos. Tačiau, kaip rodo atlikta įmonių apklausa, lėšų radikaliai restrukūrizavimui Lietuvoje neužtenka, nei iš įmonių pusės nei iš valstybinių institucijų, ypač esant dabartinei situacijai ekonomikoje. Todėl užsienio valstybių investicijų atėjimas turėtų labai pagerinti šios šakos perspektyvas ir užtikrintų jos išlikimą ilgu laikotarpiu. Ir tai būtų viena iš sričių, kurioje reiktų imtis didelių pastangų. Be to, kaip pastebi ES ekspertai, užsienio investuotojai kol kas laukia palankesnių sąlygų investicijoms CRE regione ir ypač jie ateityje gali būti suinteresuoti Rytų rinka.

Apibendrinant reikia pripažinti, kad dabartiniu metu Lietuvos gamintojai susiduria su nemenkais barjeriais, prie kurių kūrimo neretai prisideda ir valstybinės institucijos. Ir tai yra viena pagrindinių kliūčių siekiant sėkmingai prisitaikyti prie vis stiprėjančio konkurencinio spaudimo ne tik iš ES gamintojų pusės bet ir didėjančio Azijos šalių aktyvumo. Taigi spartus pramonės šakos restruktūrizavimas ir valstybės vaidmuo šiame procese yra viena iš pagrindinių prielaidų siekiant vystyti tai, ką Lietuvos lengvoji pramonė sugebėjo išsikovoti ir sukurti per šį nelengvą ekonomikos transformacijos laikotarpį, bei sėkmingai pasiruošti tapti pilnaverčiais, sugebančiais aktyviai konkuruoti, Vieningos Rinkos nariais.